

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Facultatea de istorie și Filosofie, Catedra de istoria artei
Anul universitar:2008-2009
Semestrul: 5

I Informații generale despre curs

Titlul disciplinei: Istoria artei europene de la gotic la Renaștere

Codul: HRR3104

Numărul de credite: 6

Locul de desfășurare: în funcție de orar

Programarea în orar a activităților: în funcție de orar

II. Informații despre titularul de curs, seminar.

Gheorghe Mândrescu, conferențiar doctor

Adresa e-mail: istituto.italo-rumeno@hotmail.com

Ore de audiență:

III. Descrierea disciplinei:

Cursul își propune a urmări drumul fascinant al unei perioade de creație și inovație artistică de maximă originalitate; de la o dominantă a misticului spre deschiderile umanismului și Renașterii. Soluții unice izvorâte din practica meșterilor mănăstirii se transferă spre lumea orașelor, unde se cristalizează rezolvări ce au determinat conturarea a ceea ce azi se definește în modelul civilizației europene. Este un drum al regăsirii forței în reprezentarea umană (admirabil moștenită de la greci și romani), care plecând de la întruparea ascezei bizantine, consolidând puterea misticului, sfârșește în a irumpe în bucuria redescoperirii echilibrului lumii și a inepuizabilei expresivități umane. Este o epocă a pregătirilor, a acumulărilor, a încrederii crescânde în judecata omului, a asaltului spre noi orizonturi. Goticul face efortul de a se acomoda la nou și într-un parcurs paralel stimulează și îmbogățește soluțiile ce vor străluci în Renaștere. Nu este o cezură în trecerea de la un stil la altul ci o uimitoare aventură umană.

IV. Bibliografie obligatorie:

Carlo Bertelli Giuliano Briganti, Antonio Giuliano, *Storia dell'arte italiana*, Electa / Bruno Mondadori, Milano 1990 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu - se împrumută)

Jacob Burckhardt, *Cultura Renașterii în Italia*, Editura pentru Literatură, vol. I – II, București 1969 (BCU)

Fred Berence, *Renașterea italiană*, Editura Meridiane 1969 (BCU)

Alexandru Marcu, *Valoarea artei în Renaștere*, Scrisul românesc, 1942 (ediție nouă la Editura Meridiane) (BCU)

Jean Delumeau, *Civilizația Renașterii*, Editura Meridiane, București, 1995 (BCU)

Marcel Aubert, *Trionfo del Gotico*, Casa Editrice Il Saggiatore, Milano 1964 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

J. Gimpel, *Constructorii goticului*, Editura Meridiane, București 1981 (Biblioteca Universității de Artă și Design Cluj)

George Duby, *Vremea catedralei*, Editura Meridiane, București 1998, (Biblioteca Facultății de Istorie, str. Napoca, Cluj)

Heinrich Wölflin, *L'arte classica*, Sansoni, Firenze 1978 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

Virgil Vătășianu, *Istoria Artei Europene*, vol I, Editura Didactică și Pedagogică, București 1967, vol II, Editura Meridiane, București, 1972 (Biblioteca Facultății de Istorie, str. Napoca, Cluj)

Wilfried Koch, *Dizionario degli stili architettonici*, Sugar & Co. Edizioni, Milano, 1986 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

Francis Brunel, *Feerie de vitraux de France*, f.a., (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

Andre Chastel, *Le vitrail francais*, Paris 1958 (Biblioteca Centrului Cultural Francez Cluj)

Pietro Toesca, *Il Trecento*, Torino 1964 (Biblioteca Universității de Artă și Design Cluj)

Manole Neagoe, *Școala Sineză*, Editura Meridiane, București 1989
(BCU)

Renzo Chiarelli, *Pisanello*, Sadea / Sansoni Editori, Firenze 1966
(Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu - se împrumută)

Giuseppe Caronia, *Ritratto di Brunelleschi*, Editori Laterza, Bari 1987
(Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

Alberto Tenenti, *L.B. Alberti*, I- Tascabili doppi, Roma / Milano 1966
(Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu- se împrumută)

Bruno Toscano e Giovanna Capitelli (a cura di), *Benozzo Gozzoli*, Silvana Editore, Milano 2002 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu - se împrumută)

Luciano Berti, *Andrea del Castagno*, Sadea / Sansoni Editori, Firenze 1966
Paolo Volponi, *L'oprea completa di Masaccio*, Rizzoli Editore, Milano 1968 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu - se împrumută).

Gianfranco Contini, *Opera completa di Simone Martini*, Rizzoli Editore, Milano 1970 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

Oreste del Buono, *L'opera completa di Piero della Francesca*, Rizzoli Editore, Milano 1967 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

s.a., *L'opera completa di Giotto*, Rizzoli Editore, Milano 1968,
(Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută).

Adina Nanu, *Donatello*, Editura Meridiane, București 1980, (Biblioteca Universității de Artă și Design Cluj)

V. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:

Calculatoare, proiector CD, aparate foto digitale.

VI. Planificarea/ calendarul întâlnirilor

1. Curs introductiv. Relația gotic- Renaștere pe parcursul cursului. Importanța studiului în realitatea europeană contemporană.

Bibliografie: Jacques le Goff, *op. cit.*; Virgil Vătășianu, *op. cit.*, Marcel Aubert, *op.cit.*, Georges Duby, *op. cit.*, ; Heinrich Wölflin, *op. cit.*; Jean Delumeau, *op. cit.*,

- Introducerile.

2. Triumful goticului I.

Bibliografie: Marcel Aubert, *op. cit.*, pp. 12-18; J. Gimpel, *op.cit.*, passim, Virgil Vătășianu, *op. cit.*, vol I, pp. 347-355.; Georges Duby, *op. cit.*, pp. 16- 42, Carlo Bertelli, *op. cit.*; vol. II, pp. 12-19.

3. Triumful goticului II.

Bibliografie: Marcel Aubert, *op. cit.*, pp. 19-29, 30-66; J. Gimpel, *op.cit.*, passim Virgil Vătășianu, *op.cit.*, vol I., pp. 355- 392, 445- 465; Georges Duby, *op. cit.*; pp. 122 – 245; Wilfried Koch, *op. cit.*, pp. 31-40

4. Caracteristici ale sculpturii gotice.

Bibliografie: Virgil Vătășianu, *op. cit.*, vol I., pp. 392 - 407, 465 – 479; Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol. II, pp. 32-45; Marcel Aubert, *op. cit.*, pp. 67 - 104.

5. Evoluția vitraliului. Pictura, argintăria.

Bibliografie: André Chastel, *op.cit.*, pp. 23 – 54; Francis Brunel, *op. cit.*, passim; Nicole Blondel, *op. cit.*, pp. 11 – 13; Marcel Aubert, *op. cit.*, pp. 27 – 29, 126 – 149.; Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol. I, pp. 466 - 477; Virgil Vătășianu, *op. cit.*, pp. 408 – 410, 479 – 501.

6. Considerații privind relația arhitectură - sculptură în gotic. Sculptura italiană între romanic și gotic pe drumul reprezentării umane,

Bibliografie: Carlo Bertelli, *op. cit.*; vol. II, pp. 18 – 45; Marcel Aubert, *op. cit.*; pp. 67 – 72; Luigi Salvatorelli, *op. cit.*, pp. 158 -162.

7. Inovația lui Giotto.

Bibliografie: Monica Girardi, *op. cit.*, passim; Carlo Bertelli. *op. cit.*, vol I, pp. 400 – 401, vol II, pp. 12 – 17, 46 – 81; Pierre Francastel, *op. cit.*, pp 408 – 418; Victor Lazarev, *op. cit.*, pp. 12 – 18 ; Pietro Toesca, *op. cit.*, pp.441 – 448, 456, 465, 470 – 481; Viorica Guy Marica, *op. cit.*, pp. 82 – 88; L'opera completa di Giotto , *op.cit.*, passim.

8. Goticul internațional și școala sieneză

Bibliografie: Pietro Toesca, *op. cit.*, pp. 520 – 538; Luigi Salvatorelli, *op. cit.*, pp. 126 – 129; Manole Neagoe, *op. cit.*, pp. 5 – 60; Carlo Bertelli *op. cit.*, vol. II, pp. 82 – 97, 126 – 163 ; Jean Delumeau, *op. cit.*, pp. 3 – 14. Gianfranco Contini, *op.cit.*, passim

9. Despre începuturile Renașterii. Renașterea în arhitectură.

Bibliografie: Jakob Burckhardt, *op. cit.*, passim; Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol. II, pp. 166 – 187; Virgil Vătășianu, *op. cit.*, vol II, pp. 10 – 22; Wilfried Koch, *op. cit.*; pp. 41 – 48; Giuseppe Caronia, *op. cit.*, passim.

10. Masaccio și timpul său.

Bibliografie: Paolo Volponi, *op. cit.*, passim; Virgil Vătășianu, *op. cit.*, vol II. , pp. 44 – 52; Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol II, pp. 98 – 115, 188 – 199

11. Mesajul lui Donatello

Bibliografie: Adina Nanu, *op. cit.*, passim; Virgil Vătășianu, *op. cit.*, vol. II, pp. 22 – 42; Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol II, pp. 188 – 189, 200 – 213, 322 – 323

12. Clasicul și goticul în prima jumătate a secolului XV

Bibliografie: Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol II, pp. 132 – 163, 174 – 187, 216 – 239; Renzo Chiarelli, *op. cit.*, passim; Virgil Vătășianu, *op. cit.*, vol II. pp. 10 – 52

13. Clasicul și goticul la jumătatea secolului XV

Bibliografie: Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol II, pp. 240 – 277; Virgil Vătășianu, *op.cit.*, pp. 53 – 84; Luciano Berti, *op. cit.*, passim,; Bruno Toscano e Giovanna Capitelli, *op. cit.*, pp. 15 – 40

14. Renașterea în jurul jumătății secolului XV

Bibliografie: Alberto Tenenti, *op. cit.*, passim; Carlo Bertelli, *op. cit.*, vol. II pp. 280 – 321; Carlo Castelanetta, *op.cit.*, passim; Oreste del Buono, *op.cit.*, passim.

VII. Modul de evaluare și detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale:

Vizite la monumente și muzee cu teme susținute de către studenți. Se vor elabora lucrări cu teme alese din cadrul cursurilor. Accentul se va pune pe cunoașterea și folosirea bibliografiei, pe maniera de folosire a aparatului critic. Superficialitatea în elaborarea lucrărilor și neașteptata răspândire a plagiatului impune urmărirea strictă a acestor aspecte care vor conta ca și criterii în aprecierea candidatului. În final examen oral cu susținerea unui subiect pe bilet și recunoașterea unor imagini.

VIII Bibliografie opțională

Jacques le Goff, *Pentru un alt ev mediu.*, Editura Meridiane, București 1986 (BCU)

Paul Philippot, *Pictura flamandă și Renașterea italiană*, Editura Meridiane, București, 1975. (BCU)

Eugenio Garin, (a cura di), *L'uomo del Rinascimento*, Laterza, Milano 1988. (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu - se împrumută)

Jacques le Goff, (a cura di), *L'uomo medievale*, Laterza, Roma, Bari, 1987 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută).

Alain Erlande – Brandenburg, *Catedrala*, Editura Meridiane, București 1993, (BCU)

Luigi Salvatorelli, *Sommario della storia d'Italia*, Torino 1974, (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu, - se împrumută)

Pierre Francastel, *Realitatea figurativă*, Editura Meridiane, București, 1975, pp. 411- 418 (BCU)

Victor Lazarev, *Originile Renașterii italiene – protorenașterea*, Editura Meridiane, București 1983 (BCU)

Viorica Guy Marica, *Arta gotică*, București 1970 (BCU)

Monica Girardi (testo di), ArtBook, *Giotto*, Leonardo Arte, Milano 1999 (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută).

Mario Salmi, *La pittura di Piero della Francesca*, De Agostini, Novarra 1979. (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută)

Carlo Castellaneta, *L'opera completa del Perugino*, Rizzoli Editore, Milano 1969. (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută).

Indro Montanelli, Roberto Gervaso, *Italia dei comuni*, Rizzoli Editore, Milano 1966. (Biblioteca personală Gheorghe Mândrescu – se împrumută).

Se recomandă și folosirea bibliografiei de pe Internet cu indicarea exactă a autorului, titlului și site-ului.

Cluj-Napoca, 25 mai 2007

Conf. Dr. Gheorghe Mândrescu